

LIBRIS | We know
CONSTANTIN VIRGIL
GHEORGHIU

Nemuritorii de la Agapia

Traducere din limba franceză
Gheorghică Ciocoi

editura
Σοφία

București

Cuprins

I. Agapia – un oraș în marea mahala a Europei	5
II. Crima de la castel	17
III. Prima relatare despre crimă	27
IV. Castelul câștigat la cărți	35
V. Ultimele minute ale vieții soldatului Anton Tuniade . .	41
VI. Zăpada nu are memorie	49
VII. Patricia Tuniade, mama soldatului asasinat	59
VIII. Urme pe zăpadă	67
IX. Ucigașul a sosit cu trenul de nord	73
X. Cel de-al doilea călător nu există	81
XI. Ucigașul era un om neînarmat	91
XII. Corabia care a aruncat ancora în cer	101
XIII. Viața și moartea unui satrap moldav	107
XIV. Descinderea poliției în casa fără secure	125
XV. Floarea și ipoteza crimei pasionale	145
XVI. Ismail Lipoveanul și cumplita sa religie	157
XVII. Descoperirea ucigașului	173
XVIII. Bomboanele asasinului	185
XIX. Detectivii din miez de noapte	207
XX. Minunile poliției	219
XXI. Mărturiile lui Savonarola Mold	229
XXII. Toaca	237

I

**Agapia – un oraș
în marea mahala a Europei**

La trei mii de kilometri de Paris, în marea mahala a Europei, pe versantul răsăritean al Carpaților, acolo unde începe vasta câmpie, stepa care străbate Rusia, pierzându-se în adâncul Asiei, se află orășelul Agapia.

În cursul dimineții, s-a instalat aici un judecător. Este prima joi a lunii martie. În alte părți e primăvara. La Agapia e încă iarnă. Orașul este blocat de zăpadă de luni de zile. Judecătorul se numește Cosma Damian. E la prima sa slujbă. Tocmai și-a încheiat studiile și serviciul militar. Se spune că are douăzeci și cinci de ani, dar n-ai putea crede. Pare student. E slab și timid. Încearcă să fie politicos cu toată lumea. În jurul lui sunt numai oameni în vârstă. Printre celelalte autorități ale orașului, pare un elev de liceu admis în cercul profesorilor.

Se vorbește de multă vreme despre sosirea sa. Instalarea oficială a fost pregătită cu grijă. Acum s-a concretizat. Agapia își are judecătorul ei. Cel dintâi de când există orașul. La instalare au asistat prefectul,

președintele tribunalului, șeful poliției, comandantul jandarmeriei și toate celelalte autorități civile, eclezi-ale și militare ale județului Petrodava.

Oficialitățile au sosit în această dimineață în gara Agapia cu un tren special. Erau în jur de douăzeci de persoane, îmbrăcate în negru ori în uniformă, cu pelerine și gulere stufoase de blană. Unii își aduseseră și soțiile. Au mers pe jos la biserică, aproape de gară, dincolo de Drumul Iubitoarelor. După ceremonia religioasă, judecătorul Damian a fost instalat în mai puțin de o jumătate de oră în marea sală a Palatului de justiție. Apoi a avut loc un banchet în saloanele aceluiasi palat. Invitații au rămas plăcut surprinși de frumusețea veselei, serviciului de masă și mobilierului. Judecătorul de pace Cosma Damian a fost mai surprins decât toți ceilalți.

După banchet, autoritățile au plecat cu trenul lor special. Judecătorul Damian, rămas singur, a mers în apartamentul său. Era situat chiar în Palatul de justiție, având o sufragerie mare, un salon la fel de mare și cinci camere. Toate încăperile erau mobilate de meșteri care își cunoșteau bine meseria și care primiseră ordin să nu se zgârcească la nimic.

Toată această frumoasă și somptuoasă locuință în care va trăi – deocamdată singur, căci nu era decât logodit – judecătorul Damian a fost construită pentru a servi subprefecturii. Era aproape nouă. În urmă cu câțiva ani, fiul unui ministru s-a întors din străinătate sleit de puteri, cu un început de ftizie. Pentru a restabili sănătatea fiului său, ținându-l totuși în activi-

tate – căci sanatoriile sunt demoralizante pentru tineri și lasă urme pentru întreaga viață –, tatăl-ministru a creat postul de subprefect la Agapia, unde aerul este bun pentru bolnavii de plămâni. A pus să se construiască o subprefectură frumoasă și și-a numit fiul subprefect. Când fiul s-a însănătoșit și nu a mai avut nevoie de această ședere la Agapia, subprefectura a fost desființată. Fiul ministrului a fost numit ambasador în America de Sud. Și subprefectura a rămas pustie. La propunerea consilierilor municipali și a primarului de la Agapia, în Palatul de justiție s-a instalat o judecătorie. Nu era nevoie de o judecătorie de pace la Agapia, cum nu era nevoie nici de subprefectură. Însă, fiind un imobil atât de frumos, se gândeau să-l întrebuințeze cât mai bine.

Cosma Damian, primul judecător, a sosit de două zile. Nu a avut timp, nici curaj să-și cerceteze în detaliu locuința. Astăzi, după plecarea personalităților oficiale, fiind pe deplin stăpân al locurilor și pentru că nu avea nimic altceva de făcut, s-a hotărât să-și vadă casa.

Singurul lucru care îl deranja în această locuință e că, odată cu mobila, lenjeria, serviciile de masă și bibelourile, a primit și servitori. Plățiți de stat. Depindeau mai înainte de Ministerul de Interne, iar acum au fost transferați la Ministerul de Justiție. În fruntea servitorilor se află doamna Eudoxia. Mai înainte fuse se guvernanta subprefectului. Prin vechimea ei în casă, prin vârstă și prin teama ce le-o inspira servitorilor și oamenilor din oraș, se situează deasupra judecătorului. La început, judecătorului i-a fost la rândul său

teamă de doamna Eudoxia. Sau nu chiar teamă, ci pur și simplu voia să o întâlnească cât mai rar cu putință. Astfel, relațiile între Cosma Damian și doamna Eudoxia au fost stabilite încă din prima zi.

Judecătorul Damian este fiul unui învățător sărac. Tatăl său a murit la scurtă vreme după nașterea lui, iar mama, pe când avea cinci ani. Cosma a fost crescut de o bătrână mătușă milostivă. După doi ani, la moartea acesteia, a fost încredințat unui orfelinat. Aici se remarcase încă de la început printre colegii săi de clasă și, din nefericire, a fost trimis la liceu. Își petrecea, așadar, vacanțele la orfelinat, iar lunile de școală, la internatul liceului. Întreaga viață a trăit în comunitate. După bacalaureat, a locuit într-un cămin studentesc. Un alt internat. Când a plecat de acolo, cu toate diplomele, a mers la cazarmă. S-a liberat cu câteva săptămâni înainte de numirea sa ca judecător de pace la Agapia. Pentru el, primele zile de libertate, de independență și de viață cu adevărat civilă erau cele de acum, de la Agapia, în această frumoasă locuință.

Prima zi la Agapia a căzut într-o marți. Deșteptându-se devreme, judecătorul și-a făcut patul ca la armată. Cum și-l făcuse din fragedă copilărie în fiecare dimineață la orfelinat, la internat, la cămin și la cazarmă. Când guvernanta a sosit cu micul-dejun, a fost de-a dreptul uluită. A privit patul, dar văzându-l pe judecător atât de tânăr nu l-a certat. Doamna Eudoxia a roșit ca o mamă și a spus cu o voce înduioșătoare:

– Domnul judecător trebuie să se obișnuiască cu gândul că nu mai e un licean care trebuie să-și facă

LIBRIS

We know
books

patul singur... Domnul judecător nu trebuie să uite că este magistratul orașului. Cea mai înaltă personalitate de la Agapia.

După o oră, doamna Eudoxia a venit iarăși tulburată în fața tânărului magistrat, stăpânul ei.

– De aici înainte, domnul judecător să binevoiască a nu-și mai lustrui singur pantofii!

Întreaga viață, Cosma Damian fusese certat că uita să-și cremuiască pantofii, să-și facă patul și să-și perie hainele. Și, deodată, trebuia să se dezobișnuiască de tot ceea ce învățase. A obținut acest post prin concurs. Nici unul dintre cei cincizeci și patru de candidați de la concursul de judecător de instrucție nu auzise vreodată despre orașul Agapia. A fost mirat să vadă că Ministerul de Justiție considera Agapia ca cel mai bun post și că îl acorda candidatului plasat pe primul loc la examen. Cosma Damian înțelegea acum de ce. Postul era considerat cel mai bun datorită acestei case. Apoi pentru poziția orașului. Era situat la înălțime. Păduri fermecătoare de brad, munți, aer curat și uscat și liniște. A trăi la Agapia însemna a fi în vilegiatură. Pentru toate aceste motive, cu cinci ani înainte satriapul crease subprefectura Agapia, destinată fiului său ce suferea cu plămâni.

După un tur rapid al casei, judecătorul Cosma Damian s-a întors în biroul său. Domnul Filaret, comisarul, îl aștepta. Așezat într-un fotoliu de piele roșie, în fața biroului, contempla fotografia Elenei, logodnica judecătorului.

– Iertați-mă că am intrat la dumneavoastră fără nici un protocol, spuse comisarul.

Este gras, îndesat, chel, cu fața roșie și buhăită. Are în jur de cincizeci de ani. E nespus de neglijent îmbrăcat. Nu are nimic din cele ale unui polițist. Nici măcar dintru ale unui funcționar de stat. Altfel spus, nu seamănă deloc cu „o autoritate publică”. Pare mai degrabă „un negustor”, un om cumsecade. Are o privire de om cinstit. E surâzător și ar trebui să fie un om nespus de bun și de evlavios.

– O să mă iertați, spune comisarul, dacă, fără să uit de respectul datorat magistratului, vă voi considera ca pe fiul meu. Nu sunt căsătorit, stau singur. Dar, dacă aș avea copii, ar fi mai mari decât dumneavoastră. Bineînțeles, sunteți șeful, superiorul meu. Totuși, în această seară, întorcându-mă acasă după ceremonie, mi-am spus că toată lumea va fi plecat și că poate vă plictisiți de unul singur. M-am gândit la dumneavoastră ca la un fiu. Și am vrut să vă invit la mine. Apoi, mi-am luat paltonul și am venit aici. Nu aveți familie, nici prieteni, nu cunoașteți pe nimeni în oraș. Trebuie să vă simțiți nespus de singur în această casă.

Comisarul Filaret ia aminte la pereți, la mobilă. Privirile i se opresc din nou asupra fotografiei domnișoarei Elena.

– O să vă căsătoriți în curând?... E bine. O să vă simțiți foarte bine aici cu soția dumneavoastră.

– Logodnicei mele nu-i place meseria pe care o am, răspunse judecătorul. I-ar fi plăcut să ajung un mare avocat. Ea spune că moare de rușine la gândul că va fi soția unui bărbat a cărui meserie e aceea de a-și trimite semenii în adâncul pământului, la ocnă.

Îi este rușine la gândul de a avea un soț care își pune frații în lanțuri, care îi supune torturii și îi trimite în fața plutonului de execuție, pentru a fi spânzurați, decapitați, împușcați...

– Agapia este atunci locul ideal!, spuse comisarul entuziasmat.

Adăugă:

– Scrieți-i logodnicei dumneavoastră că judecătorul de la Agapia, de ar trăi și o sută de ani, nu va avea ocazia să trimită nici măcar un singur om la pușcărie. N-o să aveți o astfel de ocazie chiar de v-ați hotărât să rămâneți aici toată viața. N-o să aveți nici ocazia să puneți cătușe cuiva. Agapia e un oraș nespus de sănătos, un oraș curat. Întreg județul muntos Petrodava e un ținut cu oameni sănătoși. Un județ fără cazier judiciar. De când se știe – și, desigur, de când e lumea –, nimeni n-a săvârșit la noi o crimă, un viol. Sunt de treizeci de ani comisar al orașului Agapia. Nici eu nu voiam să fiu polițist. La opt ani, părinții mei m-au dus la mănăstirea Neamț. Trebuia să mă fac călugăr. No-uă, celor de aici, ne place mult să fim călugări. Am învățat să citesc, să scriu și mi-am terminat studiile la seminarul monahal. Când am ieșit din mănăstire ca să fac armata, m-au trimis la jandarmerie. Acolo am urmat cursuri de poliție. Eram cel mai instruit dintre recruți. Am terminat, așadar, armata cu gradul de sublocotenent de poliție și m-au rugat ca mai bine să iau un post la Agapia decât să mă întorc la mănăstire. M-au asigurat că nu voi avea, în calitate de șef al poliției de la Agapia, o activitate diferită de cea a unui

preot. Cel puțin în aparență. Pe bună dreptate, căci ceea ce fac de treizeci de ani ca polițist la Agapia nu diferă deloc de ceea ce face un învățător, un primar, un preot. Întreaga mea activitate de polițist se mărginește la a muștra gospodinele care aruncă gunoiul pe stradă atunci când se întârzie la curățirea zăpezii de dinaintea casei ori când oamenii uită să măture trotuarele din fața prăvăliilor. Îi cert pe cei care cântă seara pe stradă, care strigă prea tare ori pe vecinii care se cearță. Au loc, desigur, furturi mărunte; dar nu sunt furturi adevărate, ci mai degrabă găinării... Mai e, de asemenea, braconajul. Dar e în firea muntenilor. Nu se ține seama de așa ceva. E adevărat că în urmă cu mai mult de un an a avut loc o moarte violentă – însă nu a fost o crimă. A fost o nenorocire, un accident. Poate că ați auzit vorbindu-se despre asta. Agapia e un loc curat, un oraș ideal pentru un polițist și un judecător. E un oraș fără probleme legate de justiție. Și dacă vă place să vânați, să pescuiți păstrăvi ori să studiați, atunci ați dat de Rai în orașul nostru. Aerul de aici este uscat și curat. Mai curat decât diamantul. E atât de bun, încât nu te mai sature să-l respiri. E un aer care te întărește. Mușchii se fac ca de oțel.

– Și iarna? Nu ține aici cinci luni?, întreabă judecătorul.

– O, iarna, domnule judecător! Când ai făcut cunoștință cu iarna aici, la înălțime, în pădure, când ai cunoscut albul iernii de aici, această puritate, atunci ți-e nespus de dragă. Toate lucrurile, toate casele, toți copacii, pământul, drumurile, râurile nu mai sunt lucruri

IBDIS | We know

obișnuite, ci devin perle, cristale, diamante... Când ai cunoscut iarna de aici, o preferi tuturor celorlalte anotimpuri. Căci nimic nu poate egala pe pământ sublimul alb al iernii de pe înălțimea munților. Ești cu adevărat în Împărăția cerurilor.

– De ce ați cerut atunci să aveți o judecătorie de pace la Agapia și să fie trimis un judecător dacă n-aveți probleme legate de justiție, dacă nu există niciodată nici crime, nici delictе?

– E foarte simplu, răspunse comisarul Filaret. Când a fost desființată subprefectura, s-a discutat mult despre întrebuintărea ce ar trebui dată clădirii. E cea mai frumoasă casă din oraș. Să se fi instalat în ea primăria sau poliția era păcat. Apoi, poliția, primăria și toate celelalte servicii administrative își au clădirile lor. S-a hotărât atunci ca la Agapia să fie instalată o autoritate de prestigiu. S-a cerut crearea unei judecătoreii de pace. Suntem mulțumiți. Avem un magistrat și un Palat de justiție. La Agapia, toate lucrurile au fost create la fel ca subprefectura și judecătoria de pace. În urmă cu un veac, satrapii noștri – politicienii noștri – au văzut că tot Occidentul avea căi ferate. S-a hotărât să se facă și la noi, pentru a urma moda. Țările mici trebuie să le imite pe cele mari. Pentru prestigiu. Au fost invitați, așadar, ingineri străini, francezi. Li s-a comandat pentru început o cale ferată care să taie țara de la o graniță la alta, de la sud la nord. S-a făcut deci această linie, care străbate țara și capitala. Trece prin Agapia. Cum trenul trebuie să oprească din când în când și cum pe întreg traseul nu sunt nici orașe, nici

sate, s-a hotărât să oprească la Agapia. S-a făcut aici o gară, apoi un hotel, după care s-a adus un birjar. Căci acolo unde e o gară, trebuie să fie birjar și hotel. După aceea s-a creat un post de poliție. O percepătură și o primărie. Și, încetul cu încetul, s-a ridicat un întreg oraș. Pornind de la gară. Două trenuri trec pe aici la miezul nopții și două la prânz. Sunt trenurile din nord care merg spre sud și trenurile din sud care merg către miază-noapte. Fac cruce la Agapia la prânz și la miezul nopții.

Mai înainte era doar o gară. Agapia avea doar un drumeag care a devenit astăzi strada principală și care se numea Drumul Agapetelor. Este unica stradă din orașul nostru. Nu era decât o cărăruie pe care urcau de la câmpie către vârful munților pustnicii, călugărițele și agapetele. În păduri, pe înălțimi, pe stânci și în defileuri erau ascunse sihăstria, schituri, mănăstiri și locuri de refugiu și de rugăciune pentru femeile care se retrăgeau din lume. Când coborau ori când urcau, apucau pe această potecă, ce s-a numit Drumul Agapetelor. Mult timp, drumul și-a păstrat numele. Deși nu mai există agapete. Cele care mai sunt încă, în mănăstiri, în schituri și în sihăstria, apucă pentru a coborî ori a urca pe o cărare lăaturalnică. Aceasta e prea umblată, după părerea lor. În urmă cu vreo treizeci de ani, consiliul orășenesc a hotărât să dea numere caselor și nume străzilor, așa cum se face la oraș. Nu era decât o singură stradă: Drumul Agapetelor. S-a căutat atunci ceva mai potrivit. Mai ales că era o singură stradă... S-a căutat un nume sonor și